

мислення, імпровізаторські здібності, неповторний психофізичний стан та інші фактори, що впливають на рівень виконавської майстерності.

Висновки. Подальше вивчення естрадно-джазової музики в акордеонно-баянному мистецтві України дає можливість глибше й об'єктивніше дослідити перспективу його розвитку порівняно із західноєвропейськими і світовими аналогами. Наступні наукові розвідки зосереджуватимуться на детальному аналізі інших напрямків сучасної музики українських та зарубіжних композиторів, з'ясуванні специфіки впровадження новітніх методик провідними акордеонно-баянними школами різних країн.

Зростання творчого потенціалу акордеонно-баянного мистецтва як у камерно-академічному, фольклорному, так і в естрадно-джазовому напрямках не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. В системі виховання професійного музиканта залишаються актуальними питання виконавського музикознавства як єдиної ланки між фундаментальною музичною теорією і виконавською практикою.

Література

1. Булда М.В. Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Булда Марина Володимирівна. — Харків, 2007. — 19 с.
2. Давидов М.А. Історія виконавства на народних інструментах: Українська академічна школа : підручник [для вищих та серед. муз. навч. закладів] / М. А. Давидов. — К. : НМАУ, 2005. — 418 с.
3. Семешко А.А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ–ХХІ століть : довідник / Анатолій Семешко. — Тернопіль : Богдан, 2009. — 244 с.

УДК 379.15:27

О.Зепп

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

O.Zepp

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ М.І. ПИРОГОВА НА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

INFLUENCE OF PEDAGOGICAL HERITAGE M.I. PIROGOV FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITY OF TEACHER

Анотація. У статті проаналізовано педагогічну спадщину М.І. Пирогова, яка має різноплановий, багатоаспектний характер, та виявлено шляхи її впливу на розвиток творчої активності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Важливим джерелом педагогічної творчості М.І. Пирогова була історична світова педагогічна спадщина. Він широко використовував ті передові педагогічні ідеї минулого, що не втратили свого значення й до нашого часу.

Abstract. The article analyzes the pedagogical heritage of M.I. Pirogov, which has a diverse, multidimensional character, reveals ways of its influence on the development of creative activity of future teachers of musical art.

An important source of pedagogical creativity M.I. Pirogov was a historic world pedagogical heritage. He widely used those advanced pedagogical ideas of the past, which have not lost their significance to our time.

Ключові слова: творча активність майбутніх вчителів музичного мистецтва, педагогічна творчість М.І. Пирогова, художньо-педагогічний аналіз.

Keywords: creative activity of future teachers of musical art, pedagogical creativity M.I. Pirogov, artistic and pedagogical analysis.

В наш час у світовій педагогічній практиці відбуваються наукові дискусії про те, якими повинні бути школа й виховання в ХХІ столітті, з тим, щоб молоде покоління змогло жити в гармонії із соціальним оточенням, природою, технічною цивілізацією. Вирішення кардинальних проблем виховання пов'язується з ліквідацією суперечностей між усталеними, старими традиціями виховання і завданнями формування сучасної особистості, здатної до самостійного, критичного мислення, до засвоєння нового знання, соціально й морально зрілої.

Соціально-економічні трансформації в суспільстві, проголошення державності викликали кардинальні зміни в підходах до виховання - у визначенні його мети, змісту, методів, форм. Фактор часу має бути головним у підходах до аналізу проблем виховання: адже внаслідок ідейних та соціально-культурних змін застарівають світоглядні орієнтації, картини й виникає необхідність у новій педагогічній мові для описання нових "орієнтацій".

Розробка сучасної національної системи освіти потребує творчого залучення до цієї конче необхідної справи всього найціннішого з вітчизняного і зарубіжного освітньо-виховного досвіду. Одною з найважливіших проблем, які постають перед сучасною школою - проблема естетичного виховання школярів. Виявлення ролі естетичного виховання в навчально-виховному процесі постало гострим завданням перед наукою в період застосування перших загальноосвітніх шкіл. Це питання розроблялось в свій час видатним діячем народної освіти М.І. Пироговим.

Могутній талант і невтомна енергія М.І. Пирогова залишили глибокий слід не лише в історії медицини. Геніальний хірург і анатом, блискучий клініцист і експериментатор, автор низки оригінальних творів, методів досліджень і лікування, М.І. Пирогов був ще й видатним організатором, талановитим вихователем і педагогом.

Мета статті полягає у виявленні змісту і характеру впливу педагогічних ідей М.І. Пирогова на творчу педагогічну активність майбутніх вчителів.

Багато років свого життя вчений присвятив педагогічній діяльності і зробив неоціненний внесок в прогресивну педагогічну науку, в історію якої ввійшов як реформатор виховання. На його думку "Перша і головна умова прогресу - це тверда віра в освітню творчу силу людської особистості"[2, с. 80]. В той же час він бачив, які існували нездоланні перешкоди між вихованням і реальним життям, розумів, що головним і першочерговим завданням суспільства є реформа громадського життя і реформа виховання, які завжди тісно пов'язані між собою.

Свої ідеї і переконання М.І. Пирогов виносив на широкий загал, намагаючись сформувані суспільну думку. В статті "Питання життя" автор виклав своє педагогічне кредо: школа повинна формувати не бездушних служак, чиновників, а людей, справжню людину, гармонійно розвинену особистість, патріота, громадянина, мислителя: "всі, хто готується стати корисними громадянами - повинні спочатку навчитися людяності". [2, с. 70].

Ця робота відкрила новий етап розвитку педагогіки, стала нищівним ударом по застарілій архаїчній системі народної освіти і отримала високу оцінку педагогів і прогресивних діячів того часу. Вона за свідченням К.Д. Ушинського, збудила "приспану в нас доти педагогічну думку, здійснила рішучу операцію в науці виховання"

Педагогічна спадщина М.І. Пирогова має різноплановий, багатоаспектний характер. Слід мати на увазі й те, що творча думка педагога зазнала певної еволюції, вона постійно збагачувалась, поглиблювалась, відточувалась. Тим часом різні грані його науково-педагогічної, вчительської та публіцистичної діяльності ще не досить глибоко вивчені історико-педагогічною наукою і потребують спеціальних досліджень. Важливим джерелом педагогічної творчості М.І. Пирогова була історична світова педагогічна спадщина. Він широко використовував ті передові педагогічні ідеї минулого, що не втратили свого значення й до нашого часу.

М.І. Пирогов аналізував і узагальнював досвід роботи вчителів. Адміністративну посаду чиновника міністерства освіти М.І. Пирогов зумів зробити творчою лабораторією своєї науково-педагогічної діяльності, стати пропагандистом гуманних педагогічних ідей. Особистим прикладом попечитель показав єдність слова і справи. Багато уваги приділяв М.І. Пирогов особистості вчителя, котрий на його думку, повинен не лише навчати, але й виховувати, виховувати своїм прикладом, своєю поведінкою, особистими рисами. Проте, на сьогоднішній день існує обмеженість теоретичної та методичної літератури, де розкриваються педагогічні ідеї М.І. Пирогова, його погляди на естетичне виховання особистості.

Актуальність теми дослідження роботи обумовлюється тим, що в період відродження національної культури народу, велике значення має творче впровадження педагогічного досвіду видатного науковця в практичну діяльність сучасної загальноосвітньої школи. Реалізація наукового дослідження потребує насамперед цілісного, системного розгляду праць педагога, всебічного і об'єктивного їх аналізу.

Активна педагогічна та громадянська діяльність М.І. Пирогова співпала з періодом, що характеризувався певним піднесенням культури, науки, літератури, мистецтва. Новий імпульс для свого розвитку отримала і педагогічна наука. Провідну роль відіграв в цьому М.І. Пирогов, чие ім'я знала кожна освічена людина, як мислителя, що зумів внести в педагогічну справу чимало нового:

Вчений творчо підходив до формування нових форм і методів викладання в гімназіях та школах, зокрема висловлювався за надання в учбовому процесі більшої самостійності учням. З цієї

метою він ввів літературні бесіди на різні теми, де практикувалось позакласне читання для бажаючих та запроваджувалось наочне навчання. [2, с.17],

Найбільш суттєвим недоліком виховання того часу М.І. Пирогов вважав класову нерівність і вузькоспеціальну цілеспрямованість. В соціальній нерівності він бачив перешкоду в тому, щоб кожна людина могла отримати освіту відповідно своїм обдаруванням, нахилам і можливостям.

Вчений вимагав, щоб разом зі скасуванням кріпосного права була знищена соціальна нерівність в системі виховання, щоб були створені школи, передбачені для обслуговування всіх дітей. Незалежно від їх класової приналежності. Таким чином засуджуючи соціальну нерівність, він захищав класову природу системи виховання.

Як відомо невід'ємною складовою навчального процесу залишались на той час різки. Одноосібно М.І. Пирогов не мав змоги їх відмінити, однак своїм циркуляром він заборонив карати учнів в присутності інших дітей, оскільки вважав це аморальним. Не менш серйозним недоліком М.І. Пирогов вважав вузькоспеціальне направлення в системі виховання. Наголошував, що система виховання прагне створити не людину, а типового кар'єриста. Для якого немає нічого святого окрім особистої користі, окрім прагнення зайняти в суспільстві більш вигідне положення. Тому він вважав, що необхідно сприяти найбільш повному розвитку в кожній особистості її розумових здібностей, виховувати тверду віру і вільну волю та високі моральні переконання.

Поняття людяність в такій системі виховання замінено поняттям спеціаліст: механік, моряк, лікар, юрист. І тому характер виховання стає все більш спеціальним, однобічним. Суспільству потрібні спеціалісти - це безсумнівно, але йому більш потрібна істинна людина.

Тому кожен перш ніж стати спеціалістом, перш ніж отримати спеціальну підготовку, повинен пройти ступінь суспільно-людського виховання, яка якраз і забезпечує підготовку кожного учня, незалежно від того, який спеціальний шлях він вибере потім у житті, істинну людину, тобто таку, яка була б здатна добре орієнтуватися в оточуючому світі, в тій атмосфері, в якій прийдеться жити і працювати. Особливо важливо щоб вона була в змозі встати перед спокусами сучасного середовища, витримати проти них "внутрішній бій" і свої обов'язки виконувати не за страх, а за сумління, не за очікувану похвалу та нагороду, а в силу своїх моральних переконань.

Для цього необхідно: а) сприяти можливо більш повному розвитку в кожній молодій людині її розумових здібностей;

б) виховувати тверду і вільну волю і високі моральні переконання;

в) бути відвертою, щиро любити правду, сумлінно і бережно відноситись до виконання своїх суспільних обов'язків.

М.І.Пирогов вірно вирішив таке важливе питання педагогіки, як зміст початкового розумового виховання дітей. Він виступав за те, щоб дітям давати основи елементарних знань через систематичне навчання рідній мові, читанню, грамоті. При цьому підкреслював, що навчання повинно проводитися за принципом: граючись навчати, навчати граючись [2,с.20].

Педагог рекомендував, щоб вже в ранньому віці з дітьми займалися музикою, співом, малюванням, вважаючи, що вони "підвищують дух, створюють і думки, і серце, і смак". Він висловлював думки щодо принципу достатності у вихованні, тобто навчати небагато, але навчати якісно.

Відомо, що здібності дітей краще за все виявляються і розвиваються в процесі гри. Це, за глибоким його переконанням найважливіший важіль початкового виховання, яким повинні вільно користуватися матері, вчителі, вихователі. Ним визначено поняття "мислительна гра", тобто гра, що сприяє розвитку мислення.

Дбаючи про формування самостійного мислення та інтересу до наук в учнів, ввів у старших класах гімназій літературні бесіди, під час яких учні читали наукові та літературні доповіді, обмінювались думками. Прагнучи ліквідувати багатопредметність в учбових програмах, створював умови для послідовного переходу від нижчого типу шкіл до вищого та наближення школи до життя тощо.

Оскільки до М.І. Пирогова прислухались прогресивні педагогічні сили, вони були реалізовані в повному шкільному статуті 1864 році, це стосувалось також і скасування різок.

Торкаючись шкільної системи, її структури і змісту, слід відзначити, що з неї були виключені всякі не тільки соціальні і національні обмеження, але і всеможливі організаційні і педагогічні перешкоди на шляху отримання освіти кожним, хто не позбавлений схильності, здібностей і має мінімум необхідних матеріальних можливостей, все те, що заважає школі успішно вирішити задачу виховання "істинної людини". З цією метою було запропоновано ліквідувати різницю в типах шкіл і створити систему єдиної школи, що мала б декілька ступенів, органічно між собою пов'язаних, передбачаючи дві лінії в загальному вихованні: гуманітарну (класичну) і реальну.

Широко використовуючи в своїх дослідженнях ідейно-теоретичні досягнення педагогічної науки і досвід роботи в школі з питань виховання, вдало поєднуючи практичну і науково-дослідницьку діяльність М.І. Пирогов зробив неоціненний внесок в систему естетичного розвитку учнів.

Отже, творча педагогічна активність учителя, маючи свої специфічні особливості, тому знаходиться в нерозривній єдності з іншими видами і формами виховання. Тому послаблення уваги до якоїсь із них об'єктивно знижує рівень всієї виховної роботи. У зв'язку з цим актуальною в наш час є думка М.І. Пирогова про гармонізацію педагогічного впливу, що забезпечить природний взаємозв'язок різних сфер виховання.

Дуже важливим впливом на розвиток творчої активності вчителя музичного мистецтва є гуманістичний, демократичний стиль керівництва навчально-виховним процесом. Це означає любов і увагу до кожної дитини з боку вчителя, повагу до її гідності, створення відповідних умов щодо стану здоров'я, віку, потреб, інтересів, рівня розвитку, статі, індивідуальності для різнобічного і повноцінного розвитку, оволодіння навчальною програмою.

Переконливо підтверджується положення про активність творчої діяльності вчителя видатним педагогом і експериментатором М.І. Пироговим про те, що немає жодної дитини, яка б не могла стати при належних зусиллях вихователів людиною освіченою, моральною, працьовитою. Віра в дитину - фундамент педагогічного оптимізму, творчої активності вчителя.

Література

1. Медынский Е.Н. Н.И. Пирогов: Практическая педагогическая деятельность // Медынский Е.Н. История педагогики. - М., 1947. - С.380-389.
2. Пирогов Н.И. Собр. сочинений, т.Д, Гост. изд. мед. литр. М, 1967
3. Чорний В.П. науко-педагогічна діяльність М.І. Пирогова: До 180-річчя з дня народження. - К.: Т-во "Знання" УРСР, 1990. - 32 с. (сер. "Педагогічна" №15).

УДК 373.091.4

В. Жигун,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

V. Zhigun,

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ М.В. ЛИСЕНКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

REALIZATION OF PEDAGOGICAL IDEAS M.V. LYSENKO AT THE MODERN UKRAINIAN SCHOOL

Анотація. У статті на основі аналізу психолого-педагогічної літератури висвітлено особливості впровадження ідей М.В. Лисенка в сучасний виховний процес української школи.

Abstract. In the article on the basis of the analysis of psychological and pedagogical literature, the peculiarities of introducing M.V. Lysenko's ideas into the modern educational process of the Ukrainian school are highlighted.

Ключові слова. Етнопедагогічний простор, сучасна українська школа, процес виховання.

Key words. Ethnopedagogical space, modern Ukrainian school, process of education.

Постановка проблеми. Розбудова сучасної української школи спонукає до пошуку і впровадження нових педагогічних підходів, форм і методів, які б відповідали розвитку особистості, сприяло її моральних, духовних, розумових і фізичних здібностей. На сьогоднішній день важливим є збереження та продовження українських історико-культурних традицій, використання ідей української народної педагогіки у навчанні учнів початкової школи, адже шлях доручення і засвоєння світової культурної спадщини лежить через закріплення національної самосвідомості та самоцінності нашого народу. Організація виховного процесу в початковій школі спрямована на надбання культурно-історичного досвіду свого народу, традицій, звичаїв, обрядів, оберегів, формування різнобічно розвиненої, національно свідомої, життєво компетентної дитини, готової знаходити вихід із реальних життєвих ситуацій і самовиражатися, потребує не лише пошуку нових форм і методів роботи, а й звернення до народних традицій, зокрема до етнопедагогіки.